

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

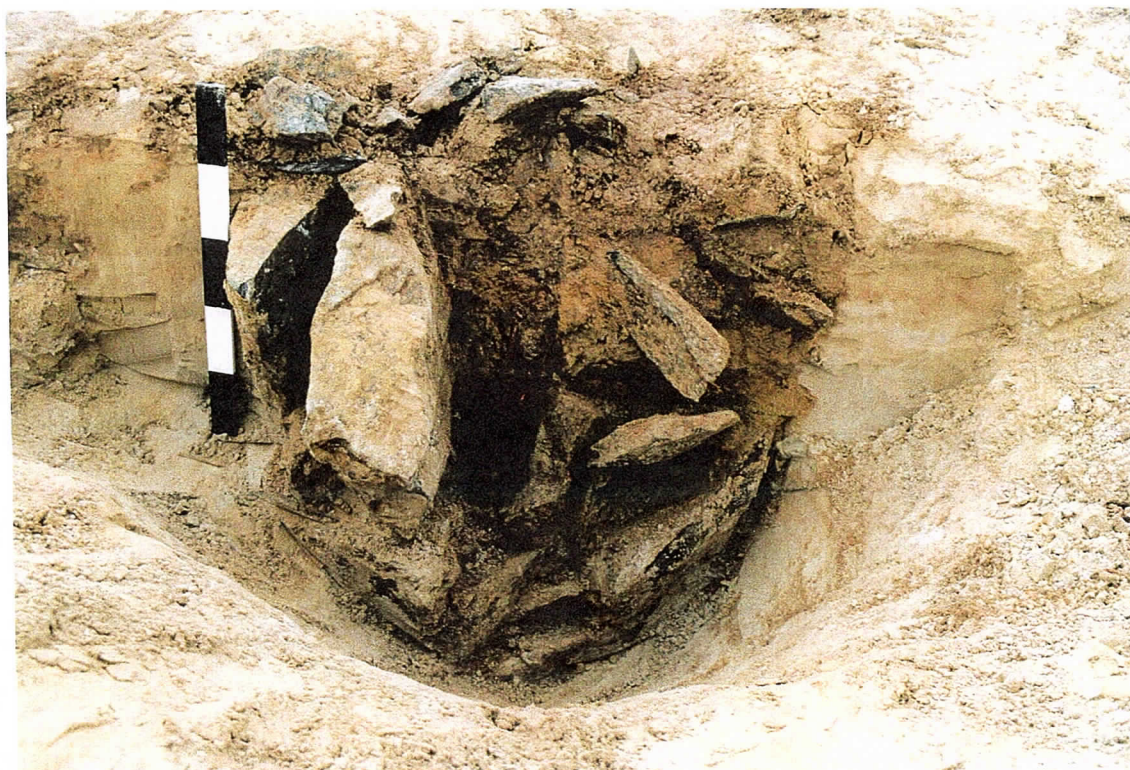
RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BOSETNINGSSPOR

HAUGGÅRD 48/1,2,6, OG
KRAKERUD 50/1,3, SØR-ODAL
KOMMUNE, HEDMARK

SILJE HAUGE

Oslo 2004/2007

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER

Gårds-/ bruksnavn Hauggård og Krakerud	G.nr./ b.nr. 48/1,2,6 og 50/1,3
Kommune Sør-Odal	Fylke Hedmark
Saksnavn Reguleringsplan for Rv175 – omlegging ved Mangåa	Kulturminnetype Bosetningsspor - fjernet
Saksnummer (arkivnr. UKM) 00/7945	Tiltakskode/ prosjektkode 759031 / 200427
Eier/ bruker, adresse -	Tiltakshaver Statens vegvesen, Region Øst Postboks 1010 Skurva 2605 Lillehammer
Tidsrom for utgravning 26. – 27. april 2004	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum -
ØK-kart -	ØK-koordinater EU-89-UTM Sone 32 nord: 6681176 øst: 652218. (Ko.sys.22)
A-nr. A 2004/87	C-nr. C53543/1-2
ID-nr (Fornminneregisteret) -	Negativnr. (UKM) Cf28662
Rapport ved: Silje Hauge	Dato: 28. april 2004
Saksbehandler: Inger M. Berg-Hansen	Prosjektleder: Inger M. Berg-Hansen

SAMMENDRAG

Ved ankomst til utgravningsområdet viste seg at tiltaket allerede var påbegynt og at matjorda i hovedsak var fjernet fra kulturminneområdet R1 og området omkring. Det lå små hauger av matjord igjen spredt i området. Det øverste laget av undergrunnen i området omkring var også delvis fjernet i inntil om lag 0,5 – 1 meters dybde. Dette hadde medført at den registrerte kokegropa (R1) var fjernet, og at det bare ble observert kullflekker som kan ha vært rester av denne.

Mulige rester etter en kokegrop ble dermed funnet i R1's sørøstlige hjørne. Det er ikke foretatt noen C14-datering av kull fra disse restene, ettersom konteksten er for usikker.

INNHold

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSRUM	2
3. FORMIDLING	2
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	2
5. UTGRAVNINGEN	3
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	3
5.2 Utgravningsmetode	3
5.3 Utgravningens forløp	3
5.4 Kildekritiske forhold	3
5.5 Utgravningen	4
5.5.1 Strukturer	4
5.5.2 Datering	4
5.5.3 Naturvitenskapelige prøver	4
6. KONKLUSJON	4
7. LITTERATUR	5
8. VEDLEGG	5
8.1. Strukturliste	5
8.2. Funn og prøver	5
8.3. Tegninger	6
8.4. Fotoliste.	6
8.5. Kart	6

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

HAUGGÅRD, 48/1,2,6, OG KRAKERUD 50/1,3, SØR-ODAL KOMMUNE, HEDMARK FYLKE

SILJE HAUGE

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Arkeologisk registrering ble foretatt i forbindelse med omlegging av Rv175 ved Mangåa. Tiltaket er i konflikt med bosetningsspor (R1 og R2) som ble registrert av Hedmark fylkeskommune i 1997. Universitetets Oldsaksamling ga i brev av 15. mai 1998 dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9.juni 1978, § 8,4.ledd, med vilkår om arkeologisk undersøkelse.

2. DELTAGERE, TIDSRØM

Undersøkelsen ble gjort mandag 26. og tirsdag 27. april 2004. Feltleder var Silje Hauge, og gravemaskinfører Sigmund Østli deltok mandag ettermiddag og tirsdag formiddag.

3. FORMIDLING

Entreprenør Ivar Knutsen var til stede noen timer den 26.04 og 27.04, og fikk en orientering om undersøkelsen.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNNINNER

Veitraseen går igjennom dyrka mark, og går mellom Skarnes og Sander. Traseen er ca. 1 km lang. Det er ikke tidligere registrert automatisk fredete fornminner i området. Det er registrert et løsfunn av en vikingtids øks (C 26318) på Mangset gård, gnr. 46.

5. UTGRAVNINGEN

Da jeg kom til stedet hadde tiltakshaver / entrepenør (Mesta) allerede fjernet matjordlaget over store deler av området i og rundt R1. Dette var gjort svært ujevnt, og enkelte steder var det også gravd et stykke ned i undergrunnen. Dette gjalt særlig området mot jernbanelinja, dvs. mot sørvest i feltet. Det viste seg at dette hadde skadet det eksisterende fornminnet (R1).

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Formålet med utgravingen var å undersøke og dokumentere fornminnene i området som blir berørt av veitraseen. Området rundt R 1 ble prioritert undersøkt. I og med at matjordlaget var blitt fjernet mot sørvest, prioriterte jeg først å dokumentere evt. strukturer i dette området, så langt det var mulig.

For å undersøke om det kunne være bosetningsspor i tilknytning til R1 mot nord, ble et område på 22 x 8 meter flateavdekket her.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Undersøkelsen ble gjort ved hjelp av maskinell flateavdekking, hvor matjordlaget blir fjernet med gravemaskin for å avdekke eventuelle strukturer i undergrunnen. Området ble deretter rensset opp med krafse, og strukturene ble dokumentert og snittet. Strukturene ble tegnet i målestokk 1:20.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Som tidligere nevnt hadde Mesta allerede fjernet matjordlaget over store deler av det aktuelle undersøkelsesområdet. Derfor brukte jeg de første timene på mandag til å prøve å få oversikt over skadene, og dokumentere disse ved å ta bilder av feltet. Jeg undersøkte også om det var mulig å påvise noen strukturer på det allerede avdekka området.

For å undersøke om det kunne finnes flere bosetningsspor i tilknytning til R1 ble det avdekka et område på 8 x 22 meter nord for R1. Matjordlaget som ble fjerna var her ca. 30 cm tykt. Undergrunnen besto av lys rødgul sand, iblanda enkelte felt med litt grå leire. Området ble avdekka med maskin, og rensa opp med krafse. Det ble ikke oppdaget noen strukturer i dette området.

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Det er mulig at det har vært bosetningsspor i området, men at disse ble fjernet med gravemaskin i forkant av utgravingen.

5.5 UTGRAVNINGEN

5.5.1 STRUKTURER

Jeg så enkelte skjørbrente stein flere steder på feltet, men ingen konsentrasjoner. De skjørbrente steinene lå trolig utenfor kontekst. Jeg fant også en nedgravning med flere større stein i overflaten (S4). Denne dokumenterte jeg i plan, og snittet. S4 lå 19,3 meter sørøst for R1's sørøstlige hjørne. Dette viste seg å være et moderne stolpehull med treverk bevart.

I følge registreringen fra 1997 skulle det ligge en kokegrop i R1. Jeg fant en konsentrasjon med tre kullflekker (S1-3) i det sørvestlige hjørnet av R1, som sannsynligvis er restene av denne kokegropa. Det var ikke skjørbrent stein i nærheten, og strukturen så ut som om den kan ha blitt pløyd bort tidligere. Kullflekkene ble dokumentert i plan og snittet.

Bortsett fra S4 ble det ikke funnet noen strukturer på det området Mesta hadde fjernet matjorden på.

5.5.2 DATERING

Det er ikke utført noen C14-dateringer. Kullprøvene er ikke vedartsbestemt.

5.5.3 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

Det ble tatt kullprøver i S1 og S2. Ingen av prøvene er treartsbestemt eller sendt til datering pga. usikker kontekst. Fordi det ikke er kjent andre tilsvarende kulturminner i området er prøvene likevel katalogisert.

6. KONKLUSJON

Mulige rester etter en kokegrop ble funnet i R1's sørøstlige hjørne. C-14 analyse av kullprøver tatt fra disse strukturene kan gi svar på om dette dreier seg om rester etter automatisk fredete fornminner. Dette er ikke prioritert.

Det ble ellers ikke funnet noen interessante strukturer på området. Grunnen til det kan kanskje være at Mesta tildels hadde gravd ned i undergrunnen før undersøkelsen startet.

7. LITTERATUR

Frode Myrheim 1997: Registreringsrapport ved Hedmark fylkeskommune.

Inger M. Berg-Hansen: Prosjektplan for undersøkelser av bosetningsspor i forbindelse med Reguleringsplan for Rv 175 – omlegging ved Mangåa. Top.ark. UKM.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

Str. nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/fyll	Kom.
S1		I R1	Oval	0,80 x 0,40	0,07	Kokegrop-rest	Kull, silt	S1-2 ligger sammen i et område på 1,5 m i diameter. Tilhører sanns. samme struktur
S2		I R1	Oval	0,50 x 0,30	0,05	Kokegrop-rest	Kull, silt	
S3		I R1	Rund	0,15 x 0,15	0,15	Kullflekk	Kull, silt	
S4		19, 3 m sørøst for R1	Rund	1,80 x 0,70	0,92	Stolpehull,	Silt, humus, stein. Trerester	Antakelig moderne stolpehull

8.2. FUNN OG PRØVER

LISTE OVER KULLPRØVER

Prøvenr.	C-nr.	NTNU Lab.nr.	Type	Gram	Treslag	Kommentar	C14-dat.
K1	C53543/1	-	-		-	Tatt i S1	-
K2	C53543/2	-	-		-	Tatt i S2	-

8.3. TEGNINGER

1. S1 og S2, plan og profil. 1:20
2. S3, plan og profil. Målestokk 1:20
3. S4, plan og profil. Målestokk 1:20
4. S1-3, plan. Målestokk 1:50

8.4. FOTOLISTE.**NEGATIVNR. CF 28662**

Film 1 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
1	Feltet (R1 markert med stenger)	Vest	Silje Hauge
2	Feltet	Vest	Silje Hauge
3	Feltet	Øst	SH
4	Feltet	Øst	SH
5	R1	Øst	SH
6	Feltet	Øst	SH
7	Området mot toglinje	Vest	SH
8	Området mot toglinje	Vest	SH
9	R1, m kokegroprest	Vest	SH
10	S1, S2	Øst	SH
11	S1, S2	Øst	SH
12	S1, S2	Øst	SH
13	S1, S2, S3	Nord	SH
14	S3	Øst	SH
15	S1, profil	Nord	SH
16	Funn fra Øien gård, gnr. 952		SH
17	Funn fra Øien gård		SH
18	S3, profil	Nord	SH
19	S3, profil	Nord	SH
20	S4	Vest	SH
21	S4	Vest	SH
22	S4	Øst	SH
23	S4	Øst	SH
24	S4	Vest	SH

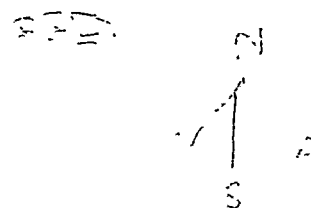
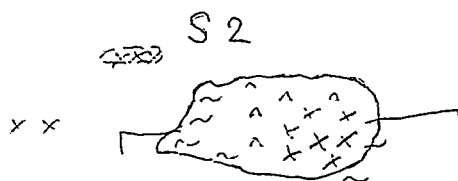
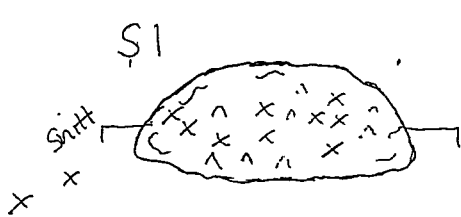
8.5. KART

1. Kartutsnitt fra planområdet med det undersøkte området skravert.
2. Utsnitt av landsdelskart.

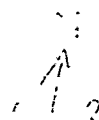
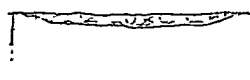
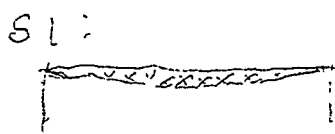

Gård, gnr/brnr: Haugegård 48/	Tiltaksnr.: 75903	STRUKTURNR.: 1 og 2
Komm./fylke: Strødal, Hedmark		Konstr.nr.:
BETEGNELSE: Delt kokegrop-test	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
FORM: Oval	sand . . . brent s. vvv	Kull prøver i
MÅL i flaten: 40 x 30 (S1), 30 x 50 (S2)	grus o° o° stein ○	begge strukturene
DYBDE i profil: 7 / 5 cm	silt n n n	
INNHOOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	leire ~ ~ brent ~ ~	
Endel kull flekket	kulturjord // // //	
	kullbiter x x kullag xxx	MALESTOKK: 1 : 20
		HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: 26/4-04 sign. Slt

Plan

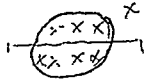

Profil:

Gård, gnr/brnr: <u>Hauggard, 48, 1, 2, 6</u>	Tiltaksnr.: <u>759031</u>	STRUKTURNR: <u>3</u>
Komm./fylke: <u>Sør-Odal, Hedmark</u>	:	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>Kokegrypest?</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
FORM: <u>Rund</u>	sand . . . - brent s. vvv	Kullprøve (kasser)
MÅL i flaten: <u>15 x 15 cm</u>	grus o° o° stein 0	
DYBDE i profil: <u>10 cm</u>	silt o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	leire ~ ~ brent ~ ~	
<u>Kull + Silt</u>	kulturjord // // //	
	kullbiter x x kullag xxxx	MÅLESTOKK: <u>1:20</u>
		HUSK N-pil
Kokst.vol. (bøtter):		Dato: <u>26/4-04</u> sign. <u>SH</u>

Plan S 3

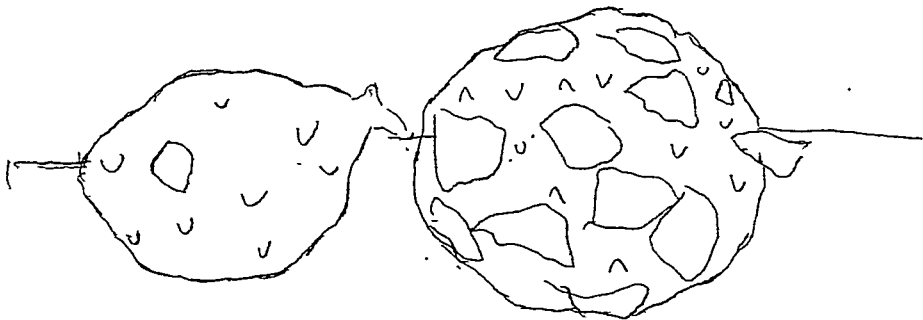
Profil

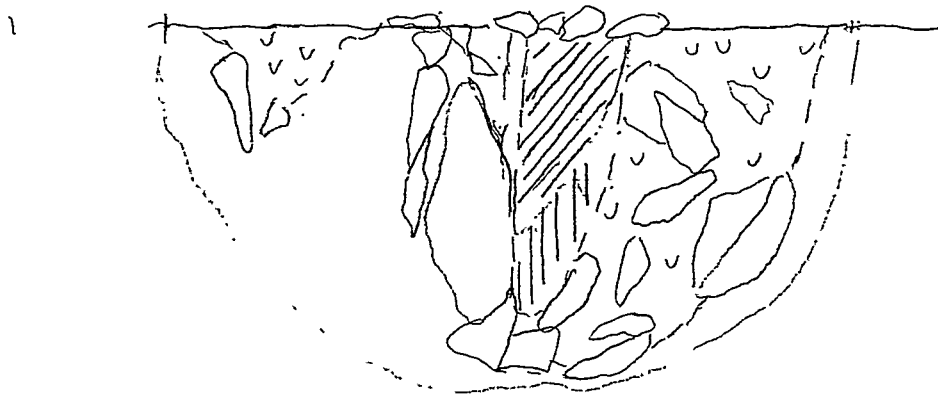
Gård, gnr/brnr: <u>Hauggaard, 48/1, 2, 6</u>	Tiltaksnr.. <u>759031</u>	STRUKTURNR: <u>S4</u>
Komm./fylke.. <u>Sør-Østl, Hedmark</u>		Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>S4</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
FORM:	sand .'.'. brent s. vvv	<u>Tre prøve (kassert)</u>
MÅL i flaten: <u>180 x 76 cm</u>	grus o°o° stein ○	
DYBDE i profil: <u>92 cm</u>	silt ~ ~ ~	
INNHOOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	leire ~ ~ brent ~ ~	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x kullag xxxx	MALESTOKK: <u>1 : 20</u>
	Tre : III	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: <u>26/4-04</u> sign. <u>SH</u>

Plan:

S
↓
N

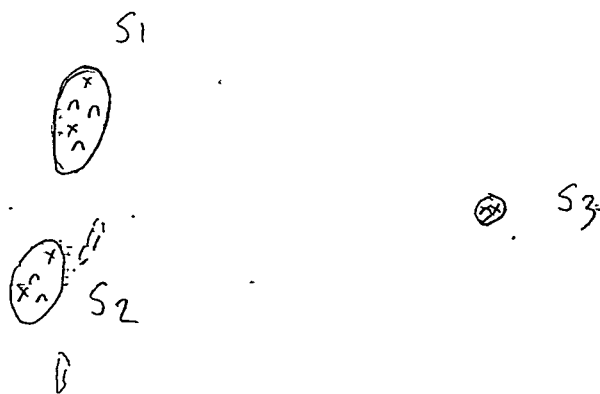
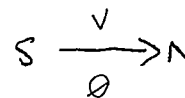

Profil:

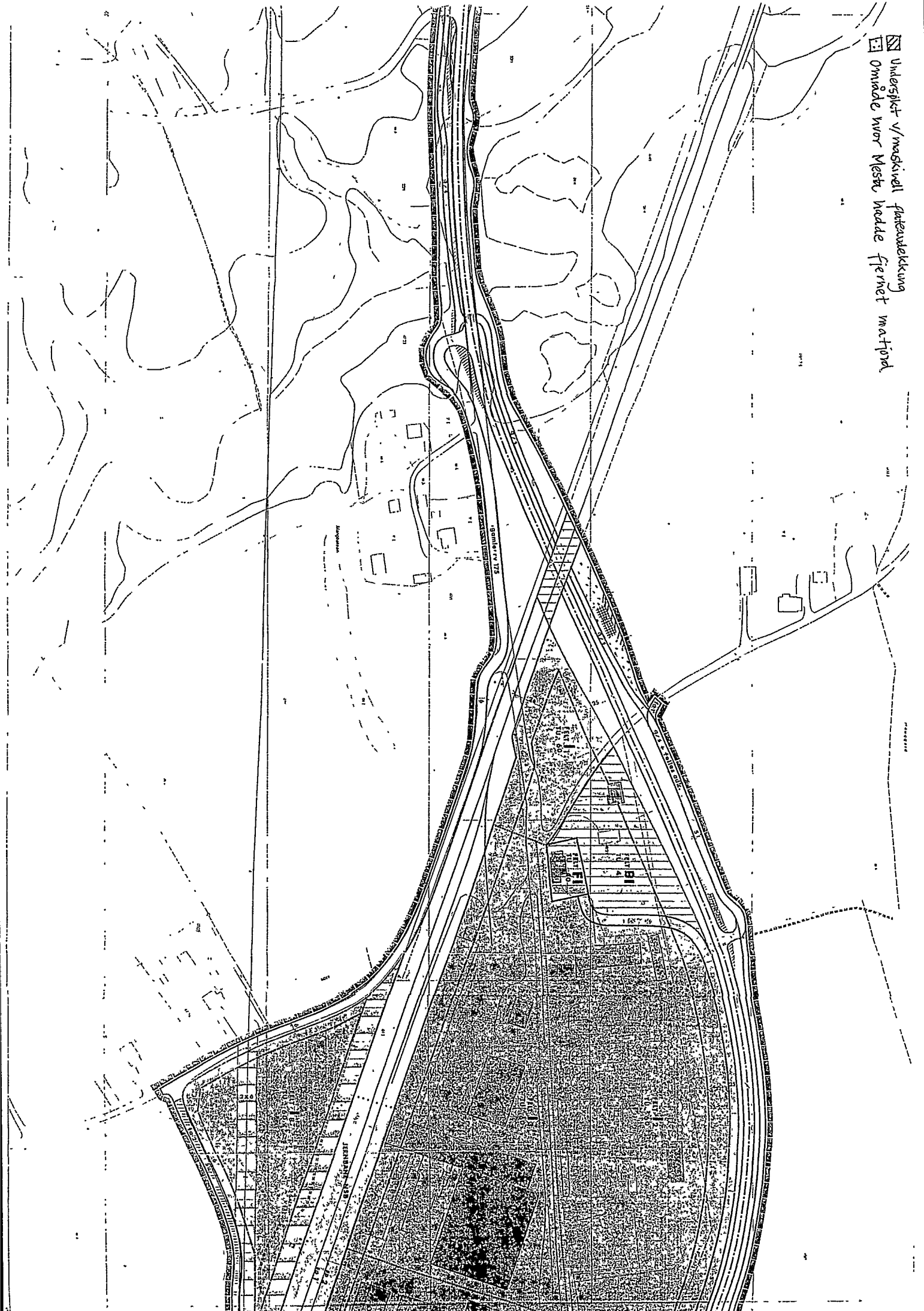
Gård, gnr/brnr: <u>Haugård 48/1,2,6</u>	Tiltaksnr.: <u>759031</u>	STRUKTURNR: <u>1,2,3</u>
Komm./fylke: <u>Sør-Lodal, Hedmark</u>		Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>Øversikt kokegrøpsrest</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
FORM:	sand . . . brent s. vvv	Kullprøver i
MÅL i flaten:	grus o° o° stein O	S1 og 2
DYBDE i profil:	silt o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	leire ~ ~ brent ~ ~	
	kulturljord // // //	
	kullbiter x x kullag xxxx	MALESTOKK: : 50
		HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: <u>26/04.05sign. S1+</u>

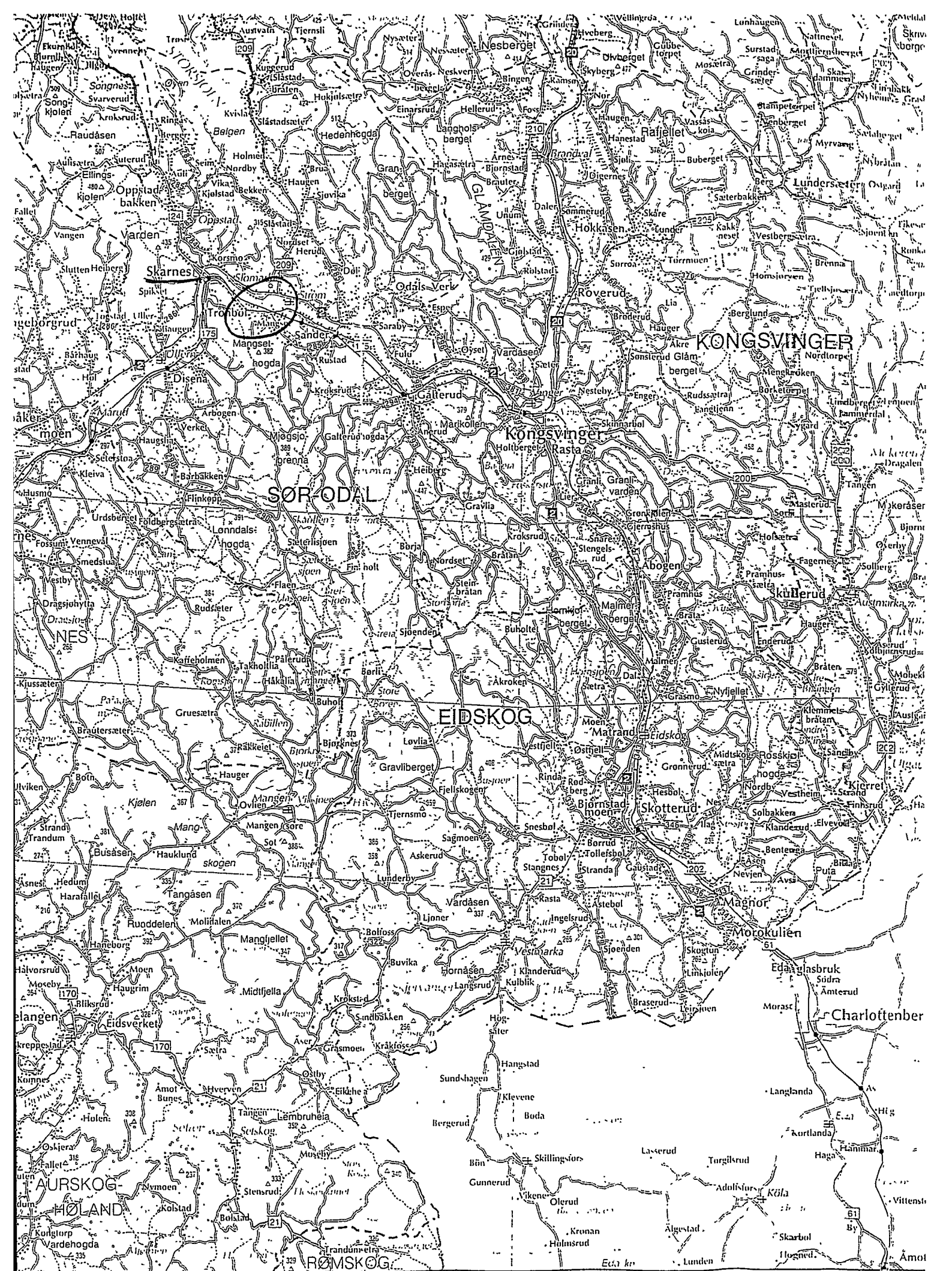
Øversiktstegning over S1-3 i plan

□
R1
sørøstlig
hjørne

☒ Undersøgt v/maskinell flateavdekking
☒ Område hvor Westr hadde fjernet maffjord

Skarnes

SØR-ODAL

EIDSKOG

KONGSVINGER

Kongsvinger

NES

Skullerud

Magnor

Charlottenber

AURSKOG

RØMSKOG

50
40'

50'6"

12'00"

10'

20'